

Preek van mgr. Th.C.M. Hoogenboom, hulpbisschop van Utrecht, tijdens de Eucharistieviering bij gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart

Kapel Fraterhuis Sint Jozef

De Bilt, 13 augustus 2023

Mijn geschiedenisleraar frater Roland Disch zaliger gedachtenis bracht mij op de Sint Gregorius Scholengemeenschap een grote liefde voor de geschiedenis bij. De bekoring is vandaag dan ook groot om in deze preek ruimschoots aandacht te besteden aan de geschiedenis van de jubilerende congregatie. Daaraan wil ik weerstaan, maar niet zonder met een aanloopje Mgr. Schaepman als een van de opvolgers op de zetel van de heilige Willibrord in het voetlicht te zetten.

Halverwege de negentiende eeuw beleefde Nederland de geboorteweëën van de katholieke emancipatie. Toen, net zoals nu, was er een zoeken naar nieuwe oriëntaties met vragen als: Waar ligt onze oorsprong? Wat is het eigene van katholieke traditie? Wat is onze bestemming, onze roeping als katholieken? Het groeiende roomse zelfbewustzijn ging gepaard met het zich in herinnering roepen van het begin van het christendom in onze streken.

In de eerste lezing hoorden we de apostel Paulus die schrijft aan de Hebreëën: "Gedenkt uw leiders, die u het eerst het Woord van God verkondigd hebben. Haalt u weer hun leven en de afloop van hun leven voor de geest; neemt een voorbeeld aan hun geloof."

Het kan niet anders dan dat in Nederland en het Aartsbisdom Utrecht deze woorden uit de Heilige Schrift in verband werden gebracht met het leven en werken, de rijke geestelijke erfenis van de heilige Willibrord. Alles achter latend kwam hij vanuit Ierland naar de Lage Landen om de mensen tot leerlingen van Christus te maken

Mgr. Schaepman werd in 1868 benoemd tot aartsbisschop van Utrecht op de zetel van de heilige Willibrord. Hij las de tekenen van zijn tijd goed. Het confessioneel onderwijs was bij de wet van 1848 mogelijk geworden, maar alleen het openbaar onderwijs werd van regeringswege gesubsidieerd. Mgr. Schaepman zag het als zijn missie in het voetspoor van de heilige Willibrord om met katholiek onderwijs in het aartsbisdom en met name in de stad Utrecht te beginnen en zo jonge mensen tot leerlingen van Christus te maken.

Daarom stichtte hij in 1873 de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Vele decennia droegen de fraters hoofdzakelijk in het Aartsbisdom Utrecht zorg voor allerlei vormen van onderwijs en opvang van de katholieke jeugd in hun vrije tijd. Ik noem de Jonge Wacht, de verkennerij (zelf was ik ooit als welpje en daarna als verkenner lid van de Scoutinggroep Mgr. Schaepman in Montfoort), hobbyclubs, sport e.d. Ook voorzagen de fraters in de Leo Stichting te Borculo in de opvoeding en het onderwijs van wat we heden ten dage probleemjongeren zouden noemen. De Uitgeverij en Drukkerij St.-Gregoriushuis deed verdienstelijk werk, onder meer door de verzorging van schooluitgaven. Veel

fraters deden en doen met veel liefde en toewijding ondersteunend werk als kok, portier, ziekenbroeder en bestuurder.

De tijden veranderden en de congregatie nam toe in jaren. Paus Franciscus zei ooit: "Christenen gaan nooit met pensioen." De fraters in Nederland laten voorbeeldig laten zien hoe met het stijgen der jaren de evangelische tekenwaarde van het religieuze leven een nieuwe dimensie krijgt.

In de afgelopen decennia is de congregatie moedig en vol Godsvertrouwen nieuwe wegen ingeslagen. Zij sloeg haar vleugels uit naar Indonesië en naar Kenia. Het Algemeen Bestuur formuleerde onder de titel "Kern van de Geest" een Visie en Missie. Daaruit spreekt:

- een geest van liefdevolle hartelijke dienstbaarheid die de naaste bevrijdt, naar het voorbeeld van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart;
- het meewerken aan de verlossing van de arme en lijdende medemens, in het bijzonder jonge mensen, opdat zij zich kunnen ontwikkelen naar Gods beeld;
- zorgzaam de taak van de Kerk mede-verwezenlijken, onder meer door het nastreven van rechtvaardigheid en vrede;
- in dit perspectief: openheid naar nieuwe taken in de toekomst.

De congregatie kijkt dankbaar naar het verleden en met geloof en vertrouwen naar de toekomst. Alle reden dus voor een feestelijke viering van het 150-jarig jubileum.

Terwijl de voorbereidingen van de viering van het jubileum in volle gang waren, vertoefde ik aan de oevers van de rivier de Moezel, omgeven door de prachtige wijngaarden: De eindeloze rijen wijnstokken. Knoestig en schijnbaar levenloos in de winter, maar uitbundig uitlopend in het voorjaar en de zomer.

Er moet hard gewerkt worden in een wijngaard. Er moet gemest worden. Er moet gesnoeid worden en gekrent zodat de wijnstokken maximaal vrucht kunnen dragen. Een wijnstok met ranken, bladeren en druiven is een zeer bewerkelijk en levend geheel. Wat een prachtig beeld is dat toch, de wijngaardenier met de wijnstokken, de ranken en de vruchten! Na het harde werken mag er feest zijn en mag de wijn rijkelijk vloeien!

Immers wat een vreugde als door het delicate samenspel van de wijngaardenier, de ranken en de vruchten die vorstelijke drank die wijn heet tot stand komt. Wijn staat in de Bijbel voor de meerwaarde van ons door God gegeven leven, voor datgene wat ons leven doet uitstijgen boven het alledaagse. Joodse mensen die proosten zeggen "lechaim", dat wil zeggen: "Op het leven!" Dat mogen wij vandaag ook zeggen.

Al in het begin van het evangelie volgens Johannes staat het verhaal van de bruiloft van Kana, waar Jezus als de ware bruidegom water in wijn verandert.

De evangelist Johannes spreekt daarbij niet van een wonder maar van een 'teken'. Bijbels gezien is het woord 'teken' een verwijzing naar God. De bruiloft te Kana markeert het begin van Jezus' publieke optreden. Hij stelt daar een teken van Gods liefde en trouw. In Jezus sluit God zijn nieuw liefdesverbond met ons mensen.

Dit evangelie wil Johannes inprenten met het symbool van de bruiloft. Het komt er op aan dat wij in Jezus geloven en Hem aanvaarden en beminnen als 'geliefde' als de ware bruidegom.

Johannes spreekt over het teken van Kana dat plaatsvond op de derde dag. Hij verwijst zo aan het begin van zijn evangelie al naar Jezus' verrijzenis. De 'derde dag' is immers ook de dag van Pasen. Jezus maakte in Kana een begin met de tekenen en openbaarde de heerlijkheid die in zijn Pasen tot voltooiing kwam.

De keuze voor het evangelie over de bruiloft van Kana op dit jubileumfeest heeft ook alles van doen met de rol van Maria, de moeder van de Heer, in dat verhaal. Leidend voor de fraters was en is een evangelische geest van dienstbaarheid aan Kerk en maatschappij naar het voorbeeld van hun patrones Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart: Maria die wijzend naar Jezus zegt: "Doet maar wat Hij u zeggen zal".

Woorden van Maria, gesproken tot de dienaren op de bruiloft van Kana, die in de loop ter tijden onder wisselende maatschappelijke en kerkelijke omstandigheden altijd weer weerklank en praktische navolging hebben gevonden bij de fraters van de vandaag jubilerende congregatie.

Aan de Moezel trof ik bij het bezoek aan een wijnbouwer een fles met het predicaat "Alte Reben Riesling". Desgevraagd legde hij mij uit dat alleen die wijn dit exclusieve predicaat mag dragen die komt van druiven van wijnstokken van minimaal 120 jaar oud. Wijnstokken die op de steilste hellingen staan van de Saar-Ruwer regio aan de rivier de Moezel. De druiven die daar groeien zijn beduidend kleiner dan die afkomstig van jonge wijnstokken, maar wat een concentraat heeft deze wijn van 'Alte Reben'!

De vergelijking ligt voor de hand: De fraters van Utrecht zijn al 150 jaar werkzaam in de wijngaard van de Heer. De congregatie zelf is met 150 jaar als het ware een stokoude wijnstok, een "Alte Reben" in de wijngaard van de Heer die alle wasdom geeft.

Anderhalve eeuw hebben de fraters in Gods wijngaard met inzet van hun talenten van hoofd, hart en handen met liefde en toewijding gewerkt op voorspraak van de heilige Maagd Maria en aldus rijke vruchten helpen voortbrengen. Vandaag passen daarbij allereerst woorden en zangen van dankbaarheid aan de Heer en aan de fraters die hij tot zijn dienstwerk riep en voorts hoop en vertrouwen voor de toekomst.

Tenslotte blijf ik nog met een vraag zitten: Jezus veranderde op de bruiloft van Kana water in wijn. Zes kruiken met een inhoud 80 tot 120 liter. Dat is tussen de 480 en 720 liter. Zullen de bruiloftsgasten te Kana al die wijn hebben opgedronken?

Een oude kerkvader, bisschop Ireneüs van Lyon heeft op die vraag in deze trant geantwoord: Maak je niet bezorgd. De bruiloftsgasten hebben toen niet alles in één keer opgedronken. Immers bij de viering van de Eucharistie staat, naast het brood, de wijn van de bruiloft op tafel: de wijn van het Koninkrijk Gods, uitgeschonken door de Heer bij wie wij te gast mogen zijn en die de beste wijn van zijn liefde voor ons heeft bewaard.

Amen.